

Videnskabelige opdagelser og teknologiske bedrifter, der indgår i *Hvad er matematik? 1* - uden abstract - kronologisk sorteret

Ifølge læreplanerne for både C, B og A skal eleverne kunne *demonstrere viden om matematikkens udvikling i samspil med den historiske, videnskabelige og kulturelle udvikling*. Nedenfor er givet en oversigt over de videnskabelige opdagelser og teknologiske bedrifter i menneskehedens udvikling, der indgår i bind 1. Oversigten kan evt. anvendes sammen med dokumentet der giver en oversigt over kildetekster i lærebogssystemet.

Dokumentet findes også i en version med abstracts, der giver en kort information om emnet. Nummereringen skulle gøre det nemt at gå fra det ene til det andet dokument. Dokumentet findes også i en version, der er sorteret efter emne.

	Videnskabelige opdagelser / teknologiske bedrifter	ca. årstal	findes her:
1	Tabeller over kvadrattal	- 2600 fvt.	kapitel 10, afsnit 4.1
2	Konstruktion og bygning af pyramiderne	- 2500 fvt.	projekt 7.1
3	Positionstalsystemer	-1800 fvt.	s. 251ff og projekt 7.2
4	Stambrøker, Omskrivning til sum af	- 1650 fvt	projekt 7.1
5	Pythagoras sætning	- 1700 - 550 fvt.	s. 206, QR-kode på s. 207 , QR-kode på s. 208 , s. 214, s. 269, projekt 6.7 og projekt 7.2
6	Saros cyklen	-750 fvt.	projekt 10.7
7	Det matematiske bevis	- 600 fvt.	s. 14 og projekt 0.7
8	Tunnellen på Samos	- 500 fvt.	projekt 6.11
9	Inkommensurable forhold	- 400 fvt	QR-kode på s. 266 , kap. 10.2.2 , projekt 10.11 og 10.12 (s. 4)
10	Akvædukter, Romerrigets	- 325 fvt. - 226 evt.	s. 277 og kap. 10.5.1
11	Euklids aksiomatisk deduktive metode	- 300 fvt	kapitel 10.1.3 og Projekt 0.4
12	Euklids algoritme	- 300 fvt.	projekt 10.12
13	Modsigelsesprincippet	- 300 fvt.	kapitel 10.2.3 og projekt 10.11
14	Primtal, Der er uendeligt mange	- 300 fvt	projekt 7.9 og projekt 10.11
15	Regulære polyedre, De fem	-300 fvt	s. 18ff, 165, projekt 0.2 , projekt 0.6 og projekt10.9 (s. 7)
16	Udelukkede tredjes princip, Det	-300 fvt	kapitel 10.2.3 og projekt 10.11

17	Archimedes krigsmaskiner	-250 fvt.	projekt 10.3
18	Aristarchos beregning af afstanden til Solen	-250 fvt.	kapitel 11.1
19	Erathostenes verdenskort	-250 fvt.	kapitel 10.4.2
20	Eratosthenes beregning af Jordens omkreds	-250 fvt.	kapitel 11.1
21	Måneformørkelser, Aristarchos analyse af	-250 fvt.	kapitel 11.1
22	Parallakse, daglige	-250 fvt.	kapitel 11.1.2
23	Parallakse, Månens	- 250 fvt.	kapitel 11.1.1 og kapitel 11.1.2
24	Uendelighed	-250 fvt.	kapitel 10.2.5 og projekt 10.5
25	Aristoteles verdensbillede	- 230 fvt.	kapitel 10.4.2 og projekt 10.9
26	Geocentriske verdensbillede, Det	-230 fvt	kapitel 11.1.2 og projekt 10.9
27	Herons formel	60 evt.	projekt 6.9
28	Mars bane, Ptolemaios beskrivelse af	150 evt.	projekt 6.4 og projekt 10.9
29	Ptolemaios kordetabel	150 evt.	projekt 6.4
30	Ptolemaios og Aristoteles verdensbillede	150 evt.	kapitel 11.1.2 , projekt 6.4 og projekt 10.9
31	Ptolemaios verdenskort	150 evt.	kapitel 10.4.3
32	Stjerners størrelsesklasse	150 evt.	projekt 8.17
33	Kalender, Fastlæggelse af en	325	projekt 10.8
34	Nullet	800	s. 252 og QR-kode på s. 254
35	Vikingeborgene	980	projekt 10.17
36	Negative tal	1100-1200	s. 254
37	Arabertal kommer til Europa	1102	projekt 7.3
38	Ockams barberkniv	ca 1300	projekt 10.9 (s. 4)
39	Columbus når til Amerika	1492	projekt 6.10
40	Ephemeridetabel, Regiomontanus'	1504	kapitel 10.4.3
41	Parallakse, årlige	1500 tallet	kapitel 11.1.1
42	Heliocentriske verdensbillede, Det	1543	kapitel 11.1.2
43	Kopernikus verdensbillede	1510 / 1543	kapitel 11.1.2 og projekt 10.9
44	Stella Nova, Tycho Brahes opdagelse af	1572	QR-kode på s. 163 , kapitel 11.1.2 og projekt 10.9
45	Kometen 1577, Tycho Brahes iagttagelse af	1577	s. 163 og projekt 10.9
46	Gregorianske kalender	1582	projekt 10.8

47	Decimaltallene, konstruktion af	1585	s. 253 og projekt 7.11
48	Parallakseproblem, Det heliocentriske systems	1589	projekt 10.9
49	Tycho Brahes verdensbillede	1589	kapitel 11.1.2 og projekt 10.9
50	Keplers verdensbillede	1596	projekt 10.9
51	Afstandskvadratloven	1600-tallet	kapitel 11.0.4
52	Verdensbilleder	-2100	kapitel 11.1 og projekt 10.9
53	Kikkertens opfindelse	1608	kapitel 11.1.2 og projekt 6.14
54	Jupiters månesystem, Galileis opdagelse af	1609	kapitel 10.3.5
55	Keplers 1. og 2. lov	1609	s. 165, s. 178 og projekt 10.9 (s. 7)
56	Månens bjerge, Galileis opdagelsen af	1609	projekt 6.14
57	Venus faser, Galileis opdagelse af	1609	kapitel 11.1.2
58	Galileis verdensbillede	1610	kapitel 11.1.2 og projekt 10.9
59	Logaritmetabeller, Konstruktion af	1614	projekt 8.4 , projekt 8.7 og projekt 8.8
60	Keplers 3.lov	1619	s. 166ff og projekt 10.9
61	Descartes verdensbillede	1630	projekt 10.9
62	Faldlov, Galileis	1638	s. 168 og projekt 10.9
63	Pascals trekant	1653	s. 258, s. 316 og projekt 9.12
64	Boyle-Mariottes lov	1662 / 1676	kapitel 12.1.5
65	Massetilrækningslov, Newtons	1687	s. 171
66	Newtons verdensbillede	1687	projekt 10.9
67	Lambert-Beers lov	1729 / 1852	kapitel 12.1.1
68	Jordens alder, Buffons bestemmelse af	1778	s. 153
69	Charles lov	1789	kapitel 12.1.5
70	Malthus befolkningsmodel	1798	s. 65 og s. 139
71	Komplekse tal, Wessels opdagelse af de	1799	s. 192ff, projekt 6.2 og projekt 6.3
72	Gay-Lussacs lov	1809	kapitel 12.1.5
73	Geology, Charles Lyells Principles of	1830	s. 137, s. 139 og s. 154
74	Idealgasligningen	1834	kapitel 12.1.5
75	Livets træ, Charles Darwins skitse af	1837	s. 138
76	Bessels bestemmelse af en stjerneparallakse	1838	kapitel 11.1.2

77	Mount Everest, Beregning af højden af	1841	QR-kode på s. 242
78	Kvaternionerne, Opdagelsen af	1843	s. 196f
79	Foucaults pendul	1851	1. QR-kode på s. 170 og kapitel 11.3
80	Evolutionsteori, Charles Darwins	1859	s. 139
81	Jordens alder, Kelvin om	1862	s. 140 og s. 154ff
82	Mendels arvelighedslove, Gregor	1865	projekt 9.4
83	Stefan Boltzmanns lov	1879-1884	kapitel 11.3.8
84	Lysets hastighed, Newcombes og Michelsons bestemmelse af	1882	projekt 2.6
85	Arrhenius ligningen	1889	kapitel 12.1.1
86	Efterspørgselskurven	1890	kapitel 14.4.3
87	Priselasticitet	1890	kapitel 14.5.3
88	Kvælstofs densitet, Rayleighs bestemmelse af	1892	projekt 2.7
89	Radioaktivitet, opdagelsen af	1896	s. 153ff
90	Jordens alder, Rutherford om	1904	s. 153ff
91	Fraktal, Geometrisk	1904	projekt 3.5
92	pH skalaen	1909	kapitel 12.4 , projekt 8.5 og projekt 8.10
93	Decibel	1928	s. 118 og projekt 8.18
94	Richterskalaen	1935	s. 118f og projekt 8.5
95	Jordens kerne, Inge Lehmanns opdagelser om	1936	projekt 8.5 og projekt 8.19
96	Kulstof 14-metoden, Willard Libbeys opdagelse af	1949	s. 160, s. 247, projekt 4.4 og projekt 4.6
97	Indkomstelasticitet	1950	kapitel 14.5.5
98	Grauballemanden, Aldersbestemmelse af	1952	projekt 4.4
99	Toulmins argumentationsmodel, Stephen	1958	kapitel 10.2 og kapitel 10.2.1
100	System Dynamics (SD)	1960'erne	s. 25ff
101	Videnskabsteori, Thomas Kuhns bidrag til	1962	kapitel 10.2.4
102	Falsifikationsprincip, Karl Poppers	1963	kapitel 10.2.4
103	Hypotetisk-deduktive metode.	1963	kapitel 10 afsnit 2.4
104	Grønlandske mumier, Aldersbestemmelse af de	1970'erne	projekt 4.4
105	Lafferkurven	1974	kapitel 14 afsnit 5.4
106	Lakatos, Matematikkens udvikling ifølge Imre	1976	kapitel 10.2.4

107	Tunnellen under Storebælt, Boringen af	1988-97	projekt 4.3
108	HDI (Human Development Index)	1995-99	kapitel 14.4.3
109	Exoplaneter	2010	projekt 5.8
110	Afstandsbestemmelse til Proxima Centauri	nutid	kapitel 11.1.1
111	Afstandsbestemmelse til Månen, Apollo-missionens	nutid	kapitel 11.1.1